

**HELA
SVERIGE.**

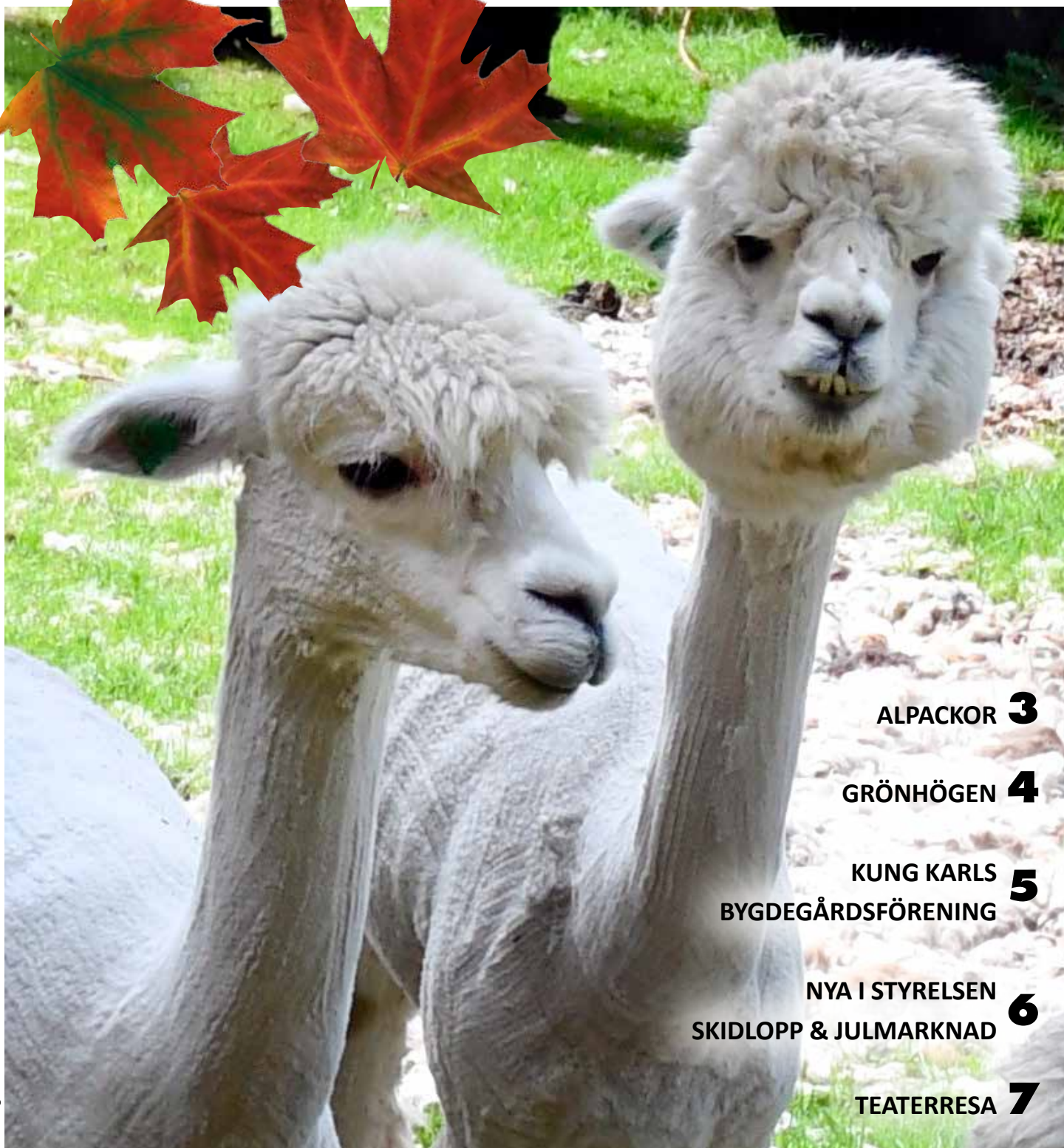
*Hela Sverige
ska leva!*

U-Svängen

Informationsblad från Länsbygderådet i Västmanland Nr 3/2023 • Nov

**LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN**

Upplaga 250 ex

ALPACKOR 3

GRÖNHÖGEN 4

**KUNG KARLS
BYGDEGÅRDSFÖRENING 5**

**NYA I STYRELSEN
SKIDLOPP & JULMARKNAD 6**

TEATERRESA 7

Redaktörens ruta

Nu är sommaren över. Höstmörkret tränger sig på och den råkalla höstkylan tränger sig innanför västen. Trots att jag är naturmänniska måste jag väl erkänna att senhösten inte är min bästa årstid.

Det känns som om det blir värre och värre för varje år som går. Men det hjälper föga att gnälla.

Vinterfågelmattningen är laddad och vid köksfönstrets värmeelement får jag behagliga fågelupplevelser hela vintern.

I det här numret hälsar vi på hos Norrängens alpackagård utanför Sala. Ett besök där kan jag rekommendera. För mig var det något jag kommer att minnas länge.

Även besöket vid Kung Karls Bygdegårdsförening var intressant. Inledningsvis tyckte de att man inte gjorde så mycket men efter en stunds diskussion var vi alla överens om att deras årsprogram var mycket innehållsrikt.

Sedan har jag tillåtit mig att gnälla lite på er ute i länet. Vi bad om era åsikter angående vindkraft. Ingen hörde av sig. Konstigt!

Men nu vill jag till sist önska er alla en riktigt fin höst och advent med många spännande aktiviteter i era föreningar.

Inge Larsson
Tel: 070-665 45 43
E-post:
virsboinge@telia.com

HELA SVERIGE.
Hela Sverige ska leva!

LÄNSBYGDERÅDET
I VÄSTMANLANDS LÄN

HELA SVERIGE SKA LEVA/VÄSTMANLAND

är en ideell förening. Rådet ska vara länken mellan centrala, regionala, kommunala och lokala aktörer. På så vis kan den lokala utvecklingen främjas.

Vill du eller dina kontakter läsa U-Svängen på nätet, gå till www.helasverige.se och klicka på "Välj länsbygderåd" för att se Västmanland.

ORDFÖRANDE HAR ORDET:

Vilken konstig sensommar och höst det blev för oss här runt Fagersta med omnejd.

Först kom branden, sen pandemin, över svämningen i stora delar av vårt län och nu svinpesten i mitt närområde. Att i dessa helt underbart vackra höstdagar inte kunna få röra sig fritt ute känns mycket märkligt. Men huvudsaken är ju nu att vi alla tillsammans kan hjälpa till att utrota svinpesten. En stor eloge till alla er som är ute och letar, tar reda på, undersöker samt tar hand om dessa kadaver som ni hittar. Ett fruktansvärt olustigt arbete på många vis.

Arbetet i Länsbygderådet fortgår på så sätt att vi besöker våra medlemmar, arbetar med att få till en bra och stor uppslutning inför att åka med till Landsbygdsriksdagen i maj 2024, som då är förlagd till Nyköping med omnejd.

Vi planerar även inför kommande konferenser samt att återigen inbjuda till vår Marskonferens samt att ni våra medlemsföreningar kan nominera andra eller er själva till Årets Lokala Utvecklingsgrupp 2023.

Med önskan om en härlig höst till er alla

Helen Fablin, Ordförande

KALENDARIUM

Baggbron
11 november kl 18
Halloweenfest för barn

17 november kl 19
PUB-kväll

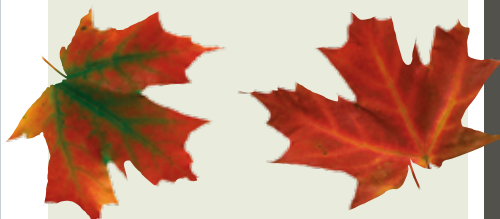
2 december kl 10–14
Julmarknad

9 december
Julbord för medlemmar

Åvestbo
2 december
Julmarknad. **Inställd pga svinpesten**

Här kan alla våra föreningar annonsera sina aktiviteter.

Sänd uppgifter till:
virsboinge@telia.com

HELA SVERIGE.
HELA SVERIGE SKA LEVA!
LANDSBYGDS RIKSDAGEN 2024
SÖRMLAND 24-26 MAJ

BOKA NU!

Nästa år blir Landsbygdsriksdagen i Sörmland med Nyköping som centralpunkt. Vi har sett ett övergripande och preliminärt program och det ser jättespännande ut. Det innehåller bland annat studiebesök i alla Södermanlands kommuner där man genomfört framgångsrika landsbygdsprojekt.

Boka redan nu in 24–26 maj i nästa års kalender. Landsbygdsriksdagen är en stor inspirationskälla för landets alla landsbygdsutvecklare. Här byter man erfarenheter och får nya idéer. Redan efter nyår får man möjlighet att anmäla sig. Är man tidigt ute brukar anmälningsavgiften vara billigare. *I nästa nummer av U-Svängen kommer mer information.*

Norrgårdens alpackor älskar att umgås med människor.

Hyllorna i Puben är fulla av utmärkelser.

Alpackalammen är riktiga charmtroll.

Paul Nichols berättar för en besöksgrupp om sina alpackor.

ALPACKA

En dag när jag tog tåget till Västerås tittade jag i en av tågbolagets tidningar. Där fanns en liten notis som fångade min uppmärksamhet genom att den var markerad med en penna. Annonsen handlade om en alpackagård utanför Sala. Jag ringde upp dem och gjorde upp om en träff för en intervju.

Några veckor senare letade vi oss fram på slingriga byvägar tills vi nådde Norrängens alpackagård. Här träffade vi ägaren Paul Nichols. Han berättade att han kom från England till Stockholm år 2000. Då hade han ett företag i telecombranschen.

– Efter ett antal år tröttnade jag på stressen, säger Paul. Man var ju hela tiden tvungen att ligga på topp om man skulle vara framgångsrik. En gammal dröm om en egen gård började ta form och alpackor har jag varit intresserad av sedan barnsben berättar Paul. När jag hittade Norrängens gård så kände jag att det var rätt och att det var här jag ville

bo berättar Paul och fortsätter – gården var i stort behov av renovering och det tog flera år att rusta husen som alla hade läckande tak. En av mina första investeringar var att köpa tre alpackor, det kändes som ett måste och det är med dem som grund och inspirationskälla som Norrängens alpackagård nu vuxit till en kunskapsbank om alpackor.

Gårdens kunskaper utnyttjas av såväl veterinärer och andra experter.

Norrängen deltar även i avelsstudier av alpackor. Själv tycker jag att tvåfärgade alpackor är vackrast men trots det så avlar vi framför allt på snälla djur som trivs med att umgås med människor, säger Paul.

I dag har Norrängen ett nittiotal alpackor som också används för olika turistiska äventyr såsom skogs promenad med alpacka, upplevelse i alpackahagen med mera och gården har nu renoverats och byggts om till

bostäder för både personal och hotellgäster. Här finns en exotisk engelsk pub i ett av uthusen och numera även en pool ute på gården.

Paul poängterar att han har haft stor hjälp av byns bönder som tidigare haft mjölkkor. De kommer gärna över och hjälper mig, den galna engelsmannen, med sina exotiska djur. En till synes lycklig Paul avslutar vårt möte med en reflektion ”När jag växte upp i London hade jag londontrafikens ljud och föroreningar utanför fönstret. I dag vaknar jag till ladasvalornas glada kvitter”, säger Paul med ett belåtet leende på läpparna.

Vi på U-Svängen rekommenderar Norrängens alpackagård som ett mycket intressant utflyktsmål men ring och boka tid före så är ni säkra på en intressant upplevelse för både barn och vuxna.

Inge Larsson

Årets Ölandsby Grönhögen

Den lilla byn Grönhögen är den sydligaste byn på Ölands västkust. Här bor det bara 133 personer. Förr var det inte många turister som hittade hit. Det var mest fågelskådare som bodde i Erlings stugor. En liten stugby som var enkelt utrustad och som var billig att bo i vilket passade dåtidens fågelskådare som hand i handske.

I dag är det annorlunda. Grönhögenborna har satsat på turism. Det är Grönhögens utvecklingsbolag och privata aktörer som lyckats med denna fantastiska utveckling. Tack vare den har man kunnat behålla den lilla välsorterade ICA-butiken. Man har en bra 18-håls golfbana, en aktivitetspark med paddelbana, tre stugbyar, två restauranger, en stor och modern ställplats för husbilar, samt ett modernt och fint Medborgarhus.

Grönhögens befolkning har verkligen visat vägen för att det mesta är möjligt om bara viljan och engagemanget finns.

Jag kan inte låta bli att tänka på vad som skulle vara möjligt i Bergslagens bruk, hyttor och gruvbyar. Det var här grunden lades för den svenska industrialismen och välfärden. Detsamma, fast på andra grunder, borde även gamla Mälardalens leende ekbackar och herresäten med en alldeles egen historia.

Inge Larsson

Kvarnrestaurangen

Varje år gör Ölandskonstnären Theo Janson en numera välkända löktavla. Tavlan gjord av tillsammans 6000 gul-, röd-, silver- och vitlökar ibland också av purjolökar.

Esbjörnsgården - Kung Karls Bygdegårdsförening

Vi i Länsbygderådet brukar ofta lägga våra styrelsemöten hos någon lokal medlemsförening.

I oktober besökte vi Kung Karls Bygdegårdsförening i Granhammar, en by som ligger några kilometer väster om Kungsör.

BESÖK HOS **KUNG KARLS** **BYGDEGÅRDSFÖRENING**

I **bygdegården**, som egentligen heter Esbjörnsgården, träffade vi styrelseledamoten Per-Eric Eriksson som även är föreningens fastighets- och medlemsansvarige. Han berättade om föreningens historia och verksamhet

– **Det var 1988** som föreningen bestämde sig för att bygga en bygdegård. Ett företag donerade en kontorsbarack. Den fick bli samlings-sal och sedan byggde man till kök och övriga utrymmen som behövdes för en modern bygdegård. Ingenting var omöjligt då, säger Per-Eric och fortsätter berätta att man nästan slogs om att få vara med och arbeta. Vi fick lov att inrätta arbetslag med olika arbetstider för att alla skulle få vara med.

– **När gården efter** ett par år blev klar och invigd vidtog aktiviteterna. Då var vi 80–90 personer på alla fester och vi hade ett driv bland medlemmarna. Alla ville vara med

och utveckla verksamheten, berättar Per-Eric med nostalgisk stolthet i blicken.

På vår fråga hur det är i dag så blir Per-Eric mera bekymrad och säger att det varit tal om att lägga ner föreningen men att det tack och lov inte är aktuellt längre, då föreningen trots allt har hela 175 medlemmar, varav många kommer från Kungsör. Några yngre familjer har dykt upp på våra aktiviteter och det känns ju bra, säger Per-Eric förhoppningsfullt.

Med farhågor om att föreningen inte hade så stor verksamhet så frågade vi lite försiktigt om det. Här kom våra farhågor helt på skam. Vi fick oss till livs en diger aktivitetslista med fasta aktiviteter till Valborg, Lucia och Nyår. Dessutom har man varje månad en kreativ trivselträff. Pubaftnar, musik-kvällar, familjedagar och mycket annat fanns med på det digra programmet.

Visst har Kung Karls Bygdegårdsförening problem med förnyringen bland medlemmarna. Men det är något de har gemensamt med de flesta ideellt arbetande föreningarna. I nästa nummer av U-Svängen skall vi titta lite närmare på den problematiken.

Inge Larsson

Här är programmet för resten av 2023:

12/11 kl 18 Familjedag med sagor och sånger

13/11 och 11/12 kl 15 Kreativ trivselträff

9/12 Luciafest

30/12 Nyårsfest med middag

Bild från Country Style-festen i oktober.

SKIDLOPP

JULMARKNAD

När Engelbrektsloppet sökte dispens för att få köra sitt lopp inom det för afrikanska svinpesten avlysta området fick man OK från Jordbruksverket. Detta trots att det kommer att innebära att många tusen personer kommer att befinna sig i områdets skogsmarker. Det är inte bara tävlingsåkare, utan även funktionärer och publik behöver säkert tillträde till området med besöksförbud.

När Åvestbo byalag ansökte om samma sorts dispens för sin julmarknad med drygt tusen besökare blev det blankt nej. I det fallet skulle man parkera ute efter vägen inne i byn och därifrån få åka traktorvagn eller gå på allmän väg till den populära julmarknaden vid bygdegården. Julmarknaden skulle hållas inomhus och på bygdegårdens innegård, men Jordbruksverket var rädda för att någon skulle bli tvungen att kliva ner i diket när de steg ur bilen. Smittspridningen borde rimligtvis vara minimal i Åvestbo i relation till det betydligt större besöksantalet och den större markytan under Engelbrektsloppet. I de här fallen har genomförandet av aktiviteterna avgörande ekonomisk betydelse för både Engelbrektsloppet och Åvestbo byalag.

Med det som bakgrund blir Jordbruksverkets beslut att avslå Åvestbo byalags dispensansökan helt obegriplig för oss landsbygdsutvecklare och för oss som lever inom den smittade zonen. Men det är väl som det antydde i ingressen: "Jordbruksverkets vägar äro outgrundliga".

Inge Larsson

NYA I STYRELSEN

YLVA PETTERSSON

Jag är 61 år och ny medlem och suppleant i Länsbygderrådets styrelse. Jag bor på den gård jag växt upp på. Under min uppväxt såg samhället inte ut som det gör i dag. Lanthandeln var en mötesplats för folk i byn. Promenaden på 4 km kunde ta flera timmar beroende på hur många visiter med fika du gjorde under promenaden. Vi barn i byn samlades i söndagsskolan och det fanns en överenskommelse i byn vem som skulle bjuda in den ensamma alkoholisten på julafton. Ingen skulle vara själv. De barn i byn som hade svårt blev likaså stöttade av byborna. Ingen skulle fara illa. Det fanns ett naturligt skyddsnet och jag visste det mesta om mina grannar. Folk var över lag företagssamma.

I dag är min upplevelse att vi isolerar oss allt mer och att samhället tar hand om grannen.

Personligen upplever jag att jag har fullt upp med att klara mig själv med arbete och hus. Att bara leva i min egen värld är inte speciellt livskraftigt, jag behöver något annat också. Då har jag chansen att leva längre och må bättre. Vi behöver hitta en livskraftig balans i vårt land. Vi får en del följdskjudningar av vårt sätt att leva i dag, som till exempel möjlighet att utveckla gängkriminalitet, ensamhet och psykisk ohälsa.

Förutom i mitt jobb som socialsekreterare vill jag också jobba förebyggande i vårt samhälle med en levande landsbygd. Jag önskar att framtiden kommer vara livskraftig med företagande i olika former, gemensamma aktiviteter/arrangemang och en trivsamt miljö att leva i. Något vi gemensamt skapar och bryr oss om. Att tillsammans med kommunen och föreningar bygga vårt samhälle och inte bara lämna över det till andra att fixa vår värld. Jag tror vi mår bra av att bry oss om andra och den miljö vi lever i.

GUNILLA ELANDER

Jag är född 1958. Bor i Baggbron sedan 2017. Mina sista yrkesverksamma år bestod mest av kommunala VA-frågor. Nu är jag en glad pensionär.

Jag tycker om att engagera mig i samhällsfrågor, är dock inte engagerad politiskt. Jag

vandrar ofta i skog och mark med Norska Lundehunden Toke. Svampplockning är ett gemensamt intresse med Toke, han äter och jag plockar...

Mitt motto är att må gott; god mat, motion och lite stimulans för själen däremellan. Mina styrkor är mitt engagemang, nyfikenhet och att upptäcka nya saker.

Vindkraft I förra numret av U-Svängen skrev vi om vindkraft utan att ta ställning för eller emot. Debattens vägar gick då höga mellan för och emot grupper. Här och var blev debatten ibland alltför het och nästan hätsk. Med det som bakgrund ville vi höra lokala utvecklingsgruppers och byalags ställningstagande i frågan. Vi skall ju föra er talan gentemot olika regionala styrelser och myndigheter.

Nu verkar vindkraftsdebatten ha tystnat och ebbat ut. Kanske är det därför vi inte fått in ett enda svar eller en enda åsikt i frågan. Men visst känns det lite märkligt att det som för ett halvår sedan var rykande aktuellt nu inte ens skapar det minsta intresse.

Hör gärna av er till nästa nummer som kommer i mitten av december.

Inge Larsson

Nu är det dags!

Sök till "Årets lokala utvecklingsgrupp i Västmanland!"

Prissumman är hela 10 000 kronor och alla föreningar, byalag och utvecklingsgrupper som är medlemmar i Länsbygderådet kan söka. Vinnaren koras vid Länsbygderådets marskonferens. Dessutom kommer två grupper via lottdragning utses att kostnadsfritt få sända var sin representant till kommande Landsbygdsriksdag i Nyköping.

Att söka till Årets utvecklingsgrupp i Västmanland är enkelt. Det finns inga formella krav på hur en ansökan skall se ut. Skriv och berätta om er förening och vad ni gjort under 2023. Underteckna och ange kontaktuppgifter. Svårare än så är det inte. Länsbygderådets styrelse är enväldig jury och deras beslut kan ej överklagas.

Ansökningarna skall ha inkommit till vår sekreterare senast den 31 januari 2024:

Gunilla Elander
Baggbro 46
739 91 Skinnskatteberg
e-post: gunilla.elander@hotmail.com

Teaterresa till Borlänge

Lördagen den 14 oktober anordnade Åvestbo Byalag en Teaterresa till Borlänge för att se musikteatern "Do you remember 2.0" med Borlänge Musikteater.

Intresset var mycket stort och för dagen hade vi hyrt in Skinnskattebergs taxi med Hasse som chaufför. Vi startade denna underbart vackra höstdag i strålande solsken med att samlas i vår Bystuga, Åvestbogården, för att klockan 11.30 borda bussen för vidare färd. Hasse (chauffören) och jag bestämde att eftersom vi hade god tid på oss, så åkte vi via Smedjebacken och Romme fram till Buskärs Gästgiveri där vi serverades en helt makalöst god lunch bestående av ångkokt fisk med potatis och en stor grönsaksbuffé med kaffe och kaka.

Vid 14.20 fortsatte resan fram till målet för dagen, Maximteatern i Borlänge. I två timmar med avbrott för förbeställt fika i pausen bjöds vi på en fantastisk föreställning. Vilka skådespelare, vilka röster, vilken koreografi, vilken scenografi, vilken regi ja allt var bara helt enkelt suveränt bra. Efter föreställningen gick resan hemåt till Åvestbogården i Fagersta där vi dukade fram till vickning och fika.

Alla var överens om att det här gör vi om nästa år igen, hösten 2024. Ett stort TACK till mina reskamrater samt vår chaufför för en härlig dag i musikens tecken.

Helen Fahlin, ordförande i Åvestbo Byalag, Fagersta

NATURRUTAN

Den här gången tänkte jag ta er med till fåglarnas öländska höstflyttning som inträffar när tranor, gäss och en mängd andra arter ger sig av söderut mot övervintringsplatserna.

Det är mäktigt att få vara med då luften fylls av tranornas trumpetande, vitkindade gässens småskällande kackel och de helt orädda prutgässen småprat med varandra. Och mitt i allt detta har havsörnarna dukat bord.

Jag försöker bjuda med er på en sådan upplevelse via några bilder jag tog i mitten på oktober.

Inge Larsson

Tranor

Prutgäss

Vitkindade gäss

Prutgäss

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

LÄNSBYGDERÅDET I VÄSTMANLANDS LÄN

HÖR AV DIG!

Utnyttja möjligheten att berätta om din förening! Vad jobbar ni med? Hur kom ni igång? Planer?

"Ingen kan skriva" säger ni — bara ring eller maila till Inge Larsson, så får ni hjälp med att berätta!

Alla kontaktmöjligheter vid Inges bild här intill!

Du kan kontakta vem du vill bland styrelsens medlemmar – adresser här intill. Välkommen att höra av dig!

POSTADRESS:

Hela Sverige ska leva/
Länsbygderådet i Västmanland
c/o Regina Da Ré
Svedvi-Berga 11
734 92 Hallstahammar

Länsbygderådets styrelse 2023

Ordförande
HELEN FAHLIN
Korsbacksvägen 17
737 91 Fagersta
070-511 14 38
helen.fahlin@helasverige.se

Kassör
NILS-GUNNAR NILSSON
Rikshusvägen 1 A
722 33 Västerås
021-604 58, 073-638 10 78
nigun44@gmail.com

Sekreterare
GUNILLA ELANDER
Baggbro 46
739 91 Skinnskatteberg
070-656 60 40
gunilla.elander@hotmail.com

U-Svängen
INGE LARSSON
Kvarnängsvägen 10
730 61 Virsbo
070-665 45 43
virsboinge@telia.com

YLVA PETERSSON
Tallholmen, Ekholmen
736 93 Kungsör
076-72 77 212
ylvapettersson@gmail.com

MARLENE CARLSSON
Sotvretsvägen 4 A
739 30 Skinnskatteberg
073-665 20 80
balibuddha@hotmail.com

ANSVARIG UTGIVARE AV U-SVÄNGEN: Länsbygderådets ordförande Helen Fahlin.

Skickas till länets ca 110 lokala utvecklingsgrupper, kommunala tjänstemän, turistbyråer, organisationer som Coompanion, LRF, ALMI med flera samt myndigheter som Länsstyrelsen och Landstinget.